

“Bizi inciten aşk değil, teslimiyet”

Filiz Özdem, yeni romanı *Aşk Meçhule Yürür*'de zamanın bir yerinde takılıp kalmış, sanki boşlukta sallanıp duran yassı ve akışkan bir yüzeye dönüşen zamana tutunamayan, hayatının üstüste binmiş parçaları arasında kaybolan kadının bilincinden anlatıyor hikâyesini.

ARIZALI KADINLARIN ANLATICISI

Filiz Özdem, 1965 yılında İstanbul'da doğumlu. İtalyan Lisesi'nden mezun olduktan sonra İÜ Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi, aynı bölümde yüksek lisans programına devam etti. Dergi ve gazetelerde şiirleri, yazıları, yorumlayıcı sanat metinleri ve çevirileri yayımlandı. İtalyanca'dan çok sayıda kitabın çevirisini yaptı Saydam ve Seyirci adlı bir şiir kitabı, çok sayıda şehir monografisi ve çocuk kitabı yazar Filiz Özdem, 2007 yılında *Korku Benim Sahibim* ile başladığı romancılığını *Düş Hırkası* (2009), *Yalan Surerleri* (2010) ve *Rüya Bekleyen Adam*'la sürdürmüştü.

Veda Üçlemesi adını verdiği -ortak temalara sahip ama konu ve karakter anlamında birbirinden bağımsız- ilk üç romanında iç içe geçen arayışlarla iç içe geçen korkuları, aklın öteki yüzüne düşüşü, kusaaktan kuşağa geçen sırları, parçalanmışlığı ve benlik arayışını anlatmıştı Filiz Özdem. Ama zamanın doğrusal aktığı, yaşananların açık seçik sergilendiği türde hikâyelerle değil; geçmiş ve bugün arasında gidip gelen, yalanlar ve sırlar, umutlar ve hayal kırıklıkları ile dolu yalnızlık hikâyelerinde algının özelliğini öne çıkarmış ve anlatıyı flulaştırmıştı. *Aşk Meçhule Yürür*'de de benzer temalar ve anlatım tarzı öne çıkıyor.

Roman iki bölümden oluşuyor. 90 sayfasını kaplayan “Mürekkap Ölüm-

ler” başlıklı birinci bölümde, yaşadığı onca acıdan, onca kayıptan sonra yaşandığını düşünen Mercan'ın hikâyesini dinliyoruz. Aslında hikaye demek de yanlış; hayatın üstüste binmiş parçaları arasında kaybolan Mercan'ın zihninden geçen anı parçacıkları biçiminde kurgulmuş romanı Filiz Özdem. Parçacıklar ama Özdem'in anlatımındaki yoğunluk sayesinde boşlukları rahatlıkla, hatta fazlasıyla doldurmaya yeterli oluyor.

Mercan, hayatın da, ölümün de çok şiirsel geldiği zamanlardan başlıyor. Çevresi fazla kalabalık sayılmaz; annesi, intihar eden babası, kocası Abidin, fazla görünmemekle beraber ölümüyle Mercan'ın hayatını alt üst eden kızları Yeşim, çok sevdiği kardeşi Meltem ve Meltem'in kocası

Ziya... Bir de Oksan var, kötü kadın rolünde; önüne gelenle yatmaya alışkın, onu her isteyene giden, istemeyeni de koynuna almayı bilen bir femme fatalı...

Universite mezunu, edebiyat ve güzel sanatlara aşına, hassas, iyimser, başkalarının acılarını kendi acısı gibi hissedebilen kadın. Buna karşılık hayat hiç de cömert davranmıyor Mercan'a. Çevresindekiler de şanslı sayılmazlar. Kayıplara, ölümlere, kiskançlıklara, ayrılıklara dokunan anımlarla geçiyor yıllar. Mercan aşkı, ölümü, kötülüğü sorguluyor;

“Hâlâ bir bedenim vardı, hâlâ bir kalbim vardı ve hâlâ umutsuzca sevmek istiyordum. Belki de teselli edilme... Hem de onun tarafından. Sadece onun tarafından. Çünkü o

benim benzerimdi. Sevdiği zaman, benim gibi seviyordu.Yo, bu delice bir kendine aşık olma, bu anlamda bir benzerini isteme itikisi değildi. Sınırsız bir teslimiyet haliydi yalnızca.”

“Son Dördün” adlı ikinci bölüm daha kısa; 30 sayfa. Ancak içerik açısından bir hayli hacimli. Bu bölümü okumaya başladığınızda ilk bölümde anlatılanlar yeni bir anlam kazanıyor; Mercan'ın anlattıklarını yeniden gözden geçirmek, bütün olayları, şahısları, duyguları gözden geçirmek, şifrelerini çözmek zorunda kalacaksınız. Bu aynı zamanda Mercan'ı daha iyi tanımanızı, yaşadıklarıyla nasıl baş ettiğini, hayat ve hikaye etmek arasındaki karmaşık ilişkiyi anlamamanızı sağlayacak.

Özdem'in önceki romanlarındaki temaları ve anlatım tarzını *Aşk Meçhule Yürür*'de kullandığını belirtmişim. Ne var ki çok daha olgun, dilini, üslubunu ve tekniğini çok daha geliştirmiş. *Aşk Meçhule Yürür*, Özdem'in bütün romanları arasında en başarılı ve gerçek bir ustalık dönemi ürünü. Özellikle birinci bölümün üzerine yayılan, yeni anlamlara ve katmanlara rehberlik eden ikinci bölümü tamamladığınızda kast ettiğimi daha iyi anlayacaksınız. Okuma keyfine zeceleme için kurgu hakkında çok fazla açıklama yapmak istemem. Bu çarpıcı kurgusuyla *Aşk Meçhule Yürür*'de hem kendi hikâyesini tahkim etmiş Özdem hem de genel anlamda edebiyata dair bir açılım getirmiş. Hayatın roman klişesinin tersine, bir yazarın hayatını yaşadığından çok farklı biçimde hikâyeleştirdiğini -romanın hikâyesi içinde- vurguluyor.

Bütün keşkeler birer sınır ihlali

Mercan, yaşadığı onca şeyi bir başkasının hayatına bürünerek anlatabilmştir. Bu elbette “hem ruhsal hem cismani olarak” kendisinden ayrılma durumudur ve yazmak tam da böyle bir yaratıcı faaliyettir. Geriye bıraktığında yüzlerce kez “keşke” demiş Mercan bir başka düzlemde, yazıyla yüzleşecektir keşkeleriyle;

“Bütün keşkeler, belki de en ağır sınır ihlaliydi. Kendimden daha fazla sevebileceğim bir kardeşim olsaydı... Kendimden daha fazla inanabileceğim bir erkek olsaydı... Dünya yalanlardan ibaret olsaydı... Babamı çok sevseydim de intihar etmiş olsaydı... Annem, Yeşim'in ölümünden sonra, ağır bir seyrile ve acı çekerek ölmeseydi... Sevdiğim erkekleri sevebilseydim... Kimsin gözlerime baka baka, “Ne kibirli kadınsın sen!” demeseydi... Bu kadar yalnız kalmasaydım. Yalnızlığın beni korku limanlarına savurmasına izin vermeseydim... Kendime bu kadar acıyıp da çoğumu bile görmekten âciz olmasaydım... Ziya beni terk ettikten sonra, o zaman yedi yaşında olan çoğumu bir yatılı okula bırakmasaydım... Yavrum canına kıymasaydı! Yeltendiğim intiharı sonuçlandırabilseydim; beni kurtarmasalardı. Hadi kurtardılar. Keşke günlerce kaldığım yoğun bakım odasından sağ çıkmaysaydım! KEŞKE...”

Leyla Erbil'i hatırlatıyor Filiz Özdem'in romanları.

O da Erbil gibi yaralı, arızalı kadınları anlatıyor. Mercan ifratla tefrit, neşe ile keder, korku ile cesaret, varlık ile yokluk arasında gidip gelen, ayarı olmayan, hareket halindeki kendini çözemeyen, bunun sırrına varmak için gereken sükküncü bir türlü bulamayan bir kadın. Kendi

deyişle “artık var olmayan bir geçmiş ile henüz var olmayan bir gelecek arasında, hatırlama ve beklemeden ibaret” bir zamana takılıp kalmış.

Travmalar

Leyla Erbil'in kadınlarındaki arızalar geçmişten bugüne tarih bilinciyle bağlanır. Filiz Özdem de ilk bakışta bireysel bir arıza, psikolojik bir bozukluk gibi görünür bir durumun, Mercan'ın içinde bulunduğu vaziyetin tarihsel ve toplumsal kaynaklarını tespit edebileceğimiz ipuçlarını romana ustalıkla yerleştirmiş. Mesela ölüm korkusunun, ölkesinin, yalnızlığının başlangıcını...

İlk sevgilisi “yargısız infaza” kurban giden bir genç kızdır Mercan. Bundan böyle nereye bakarsa bakınsın cesetler görecektir; “Sabah gözümü açtığımda, yastığımda, yanı başımda kanlar içinde bir baş buluyordum. Sokakta, insanların ellerindeki torbalar sanki ceset parçalarıyla doluydu, yerlere kan damlıyordu. Bir ağacın ardına bakmaya korkuyordum, üstünde sinekler uçsan kokmuş bir cesetle karşılaşacağımı sanıyordum. Hiçbir dolap kapagımı açamıyordum, içine dikilmiş bir ölü üzerine devrilecek gibi geliyordu. Bu siyasi cinayette yüreğimden tohumlanan ölkenin, niye sonradan içimde bir alacakaranlık kusağına, bir korku filmine dönüştüğünü bilemiyordum...”

Yukarıdaki alıntı örneklerden yalnızca bir tanesi. Ermeni kökenli olması, kötü bir baba figürü, yürülmeyen evliliği, yitirdiği çocuğu... Bu topraklarda yaşayan pek çok kadının, pek çok insanın paylaşacağı türden travmalar. Mercan bu travmalarla yüzleşerek hayata tutunmaya çalışıyor; peki ya yüzleşemeyenler?.. Yüzleşemediğimiz için, hiç değilse hikâyelere sığınmadığımız için bir cehennemcin içinde daireler çiziyoruz...

Özdem, kısa roman hacmindeki anlatısını dile yüklenerek yoğunlaştırmış, genişletmiş. İkinci bölümün anahtar olarak kullanıp ilk bölümün şifrelerini kırmaya başladığınızda insan zihninin katmanlarına açılan bir genişlik ve zenginlik var *Aşk Meçhule Yürür*'de. Hüznünlü ama hiç ağdala değil. İnsani duyguları edebiyatla kışatan derinlikli bir roman...

ASK MEÇHULE YÜRÜR
Filiz Özdem
2015, 128 sayfa, 10 TL.